

Sverige behöver ett tydligare regelverk gällande icke koncessionspliktiga nät (IKN)

Sverige behöver öka takten i elektrifieringen för att möta en växande elkonsumention, något som stärker både vår konkurrenskraft och vår säkerhet. En av de största flaskhalsarna i elektrifieringen är idag elnäten, både när det gäller utbyggnad och anslutning.

Mot den bakgrunden har Green Power Sweden tagit fram ett positionspapper om icke koncessionspliktiga nät (hädanefter benämnda IKN-nät), det vill säga nät som kan byggas utan tillstånd från Energimarknadsinspektionen. IKN är en användbar form av nätutbyggnad som kan minska kostnader och snabba upp processer för nätutbyggnad.

Green Power Sweden anser följande:

1. IKN bör ses som ett viktigt verktyg för att påskynda elektrifieringen av samhället och möjliggöra förnybar elproduktion, lagring och hybridlösningar. Regelverket bör därför främja denna utveckling, inte utgöra en bromskloss.
2. Så som regelverket är utformat i dag finns ett tolkningsutrymme kring när IKN är tillämpligt. Regelverket bör därför utvecklas så att begreppet "*kort anslutning*" får en tydligare definition, lokala förutsättningar beaktas samt att säkerhetsavstånd för batterier och vätgasanläggningar klargörs.
3. Vid områdeskoncession bör huvudregel vara att en projektör tar en tidig dialog med det nätbolag som innehar områdeskoncessionen. Om nätbolaget efter dialogen har tydliga invändningar mot ett IKN-nät bör dessa motiveras skriftligt för ökad transparens och rättssäkerhet.
4. Energimarknadsinspektionen bör ta fram tydligare vägledning och riktlinjer för hur föreskrifterna om IKN ska tolkas för att minska osäkerheten.
5. Energimarknadsinspektionen bör uppdatera vägledning och föreskrifter så att de även omfattar hybridanläggningar och större geografiska områden.
6. Batterilager inom ett IKN-nät ska inte dubbelbeskattas.

Varför IKN behövs

Sverige behöver elektrifiera samhället för att minska beroendet av fossila bränslen i energisystemet (transporter, industri och uppvärmning). Det förutsätter en snabb utbyggnad av elproduktionen. En av de största flaskhalsarna är i dag nätanslutningen, där IKN-nät vara ett medel för att snabba på processen.

Otydligt regelverk idag

Dagens regelverk för IKN är för otydligt vilket har gjort att flera projekt har stoppats dels i väntan på beslut från Energimarknadsinspektionen, dels till följd av utdragna domstolsprocesser. Särskilt problematisk är formuleringen *”förutsatt att ledningen är kort”* eftersom det råder olika uppfattningar om vad som ska anses vara en kort ledning beroende på teknikval och geografiska förutsättningar. I ett avgörande i Mark- och miljödomstolen (MMD) konstaterades exempelvis att en ledning på 1 250 respektive 1 300 meter i södra Sverige inte kunde betraktas som kort. Om frågan i stället hade prövats i norra Sverige hade utfallet möjligen kunnat bli ett annat. Mot denna bakgrund bör den geografiska dimensionen utredas närmare eftersom förutsättningarna varierar i olika delar av landet.

En annan central fråga gäller säkerhetsavstånd exempelvis för batterier och vätgasanläggningar. I och med att föreskrifterna numera medger att batterier och vätgas kan ingå i ett IKN bör det förtydligas hur kravet på *kort* ledning förhåller sig till dessa säkerhetsavstånd. I praktiken behöver regelverket klargöra att ett IKN inte kan utformas med en ledningslängd som understiger de säkerhetsavstånd som krävs.

Bättre dialog vid områdeskoncession minskar onödig tidsåtgång

Vid en områdeskoncession (ett definierat geografiskt område där en nätägare har ensamrätt att bygga, äga och driva elnät för lokal- och regionnät) bör en tydligare och tidigare dialog etableras mellan aktörer som vill anlägga ett IKN och den nätägare som innehar områdeskoncessionen.

En projektör som avser att bygga ett IKN bör därför ta tidig kontakt med det nätbolag som innehar områdeskoncessionen på den spänningsnivå som anslutningen avser. Om nätbolaget har tydliga invändningar mot ett IKN bör dessa motiveras skriftligt och lämnas till projektören inom rimlig tid. Det skulle minska onödig tidsåtgång och ge projektören en tidig indikation om förutsättningarna för IKN.

Vägledning från Energimarknadsinspektionen behövs

Energimarknadsinspektionen är ansvarig myndighet för att pröva IKN mot gällande lagstiftning och för att ta fram föreskrifter som styr tillämpningen. Dagens föreskrifter behöver utvecklas och kompletteras med tydligare vägledning.

Ett område som särskilt behöver förtydligas är hur bedömningen av vad som anses "kort" ska göras framöver mot bakgrund av nyligen avgjorda domar. Innan lagstiftaren har tagit fram en tydligare definition bör Energimarknadsinspektionen sammanställa rättspraxis och ta fram vägledning utifrån gällande bedömningsgrunder.

Ett annat område som kräver utveckling och tydligare ställningstaganden från Energimarknadsinspektionen är hur nyare tekniker, såsom solkraft, batterilager och inte minst hybridparker, ska behandlas. Hybridparker och batterilager har olika behov av markyta, och det kan också finnas ett växande intresse på konsumtionssidan att investera i egen produktion. När produktion och konsumtion är geografiskt närliggande kan det därför finnas starka incitament att använda IKN.

Ingen dubbelbeskattning av batterilager inom IKN

Batterier blir en allt viktigare komponent i elproduktionsanläggningar. I områden med en eller flera elproduktionsanläggningar där batterier är kopplade till anläggningarna via IKN kan elen behöva passera flera led eller nivåer av elnät, som dessutom kan ägas av olika juridiska personer, innan den återförs till ett koncessionspliktigt nät. Detta riskerar att leda till att elen beskattas vid flera tillfällen och att återbetalningsregeln för batterilagring inte blir tillämplig. Konsekvensen blir en betydande ekonomisk börda för berörda företag och ett sämre incitament för investeringar i batterilagring.

Energiföretagen Sverige har i en hemställan till regeringen¹ föreslagit att dagens skatteregler behöver kompletteras, något som Green Power Sweden ställer sig bakom. Förslaget innebär att 11 kap. 13 § i LSE ändras så att återbetalningsreglerna för energiskatt även omfattar el som, efter batterilagring, matas in på ett koncessionspliktigt nät även när elen direkt eller indirekt har passerat ett icke-koncessionspliktigt nät (IKN) enligt 22 a § 1 c i förordningen (2007:215) om undantag från kravet på nätkoncession enligt ellagen (1997:857) (i dess lydelse den 1 januari 2025). Detta innebär att rätten till återbetalning inte går förlorad enbart för att elen har passerat ett IKN på vägen tillbaka. Ändringen avser de fall där elen matas

¹ [Energiföretagen hemställer om undanröjande av dubbelbeskattning för batterilagring - Energiföretagen Sverige](#)

in på samma koncessionspliktiga nät som den tidigare matats ut från. Green Power Sweden står bakom Energiföretagens förslag och uppmanar regeringen att genomföra denna ändring.

Green Power Swedens slutsatser

Sverige behöver minska regelkrångelt och korta ledtiderna i elektrifieringen. En översyn av IKN-reglerna, en tidig dialog med nätbolagen och tydligare vägledning från Energimarknadsinspektionen kan bidra till detta.

För att Sverige ska klara omställningen av energisektorn är det avgörande att utbyggnaden av ny elproduktion tar fart igen. Elnäten har blivit en av de största flaskhalsarna, och ett tydligare regelverk för IKN kan bidra till att öka takten i elektrifieringen.

En återkommande utmaning är avsaknaden av långsiktiga och tydliga spelregler. Ett mer förutsägbart regelverk för IKN är därför ett viktigt steg framåt.